

ДО
СЪДИЙСКАТА КОЛЕГИЯ
НА ВИСШИ СЪДЕБЕН СЪВЕТ
ГРАД СОФИЯ

ОТГОВОРИ

от

МИЛЕНА ДИМИТРОВА ДЕЧЕВА

кандидат за заемане на длъжността „административен
ръководител, председател на Окръжен съд-Хасково“ на
поставени въпроси от Български институт за правни
инициативи/БИПИ/

Във връзка с въпросите поставени от Български институт за правни инициативи по повод участието ми в процедурата по избор на административен ръководител, председател на Окръжен съд-Хасково, предоставям на вниманието Ви следните отговори:

1. Какво е Вашето мнение за течащата в публичното пространство дискуссия за промени в Конституцията на Република България в частта за съдебната власт? Какъв е релевантния начин да се чуе мнението на магистратите в този процес?

ОТГОВОР:

Моето лично мнение е за наличието на необходимост от промени в Конституцията на Република България в частта за съдебната власт, но това следва да бъде извършено след извършване на задълбочено проучване и изследване. Към момента намирам проблематиката за по-скоро политическа и следва да се реши по законодателен път като се търси широка обществена подкрепа. Конституционните промени следва да се основават на споразумение между основните политически сили, между тях и гражданското общество, както и да се отчита активната позиция на съдебната власт. Считаю че са налице доста становища и идеи на съдии, отнасящи се до съдебната власт, които също следва да бъдат обсъдени от законодателния орган. Възможните промени следва да се свързани с промяна в модела на съдебната власт, свързано със статута, състава и правомощията на Висшия съдебен съвет, да предвидят възможност за разследване срещу главния прокурор и нови механизми за защита на правата на гражданите.

Релевантният начин да се чуе мнението на магистратите в процеса на дискутираните конституционни промени е изразяването на мнения и становища на общи събрания на магистратите в различните органи на съдебната власт, на магистратски организации, на организации на съдебните служители и съответно чрез ВСС. Това е заложено и в ЗСВ, който предвижда механизъм за предоставяне на становища от общите събрания на съдилищата на Министерския съвет и Народното събрание по законопроекти, които се отнасят до дейността на конкретния орган на съдебната власт.

2. На 11.10.2022г. СК на ВСС взе решение да не прилага нито един от 4-те разработени модела за реформа на съдебната карта. Какво е Вашето мнение по въпроса? Смятате ли, че концепцията за общностния съд с по-висока ангажираност на съдиите в живота на дадена общност може да бъде алтернатива на преформатиране на съдебната карта?

ОТГОВОР:

Становището ми по въпроса е, че реформата на съдебната карта не следва да бъде самоцел, а следва да бъде направена след провеждането на дебат, при който да се извърши не само анализ на действителната натовареност на съдилищата, но и да се вземат предвид всички специфични характеристики и особености на съдебния район. От значение за прекрояването на съдебната карта са отчитането на икономическите фактори, наличните транспортни връзки, административно териториалното устройство и всички други факти от обективната действителност, които да гарантират достъпа до правосъдие. Независимо от обстоятелството, че към момента има разработени 4 модела за реформа на съдебната карта проблемите не биха могли да бъдат решени докато моделите не бъдат приложени и бъдат изследвани. По този начин би могло в най-пълна степен да се отчетат, действителната натовареност, демографско и икономическо развитие на съответния съдебен район, съотношението между съдии и съдебни служители, мобилност и инфраструктура.

Преди предприемането на действия по реформа на съдебната карта следва да се изчака и влизането в сила на новите разпоредби на ГПК, касаещи заповедното производство, които предвиждат централизация на постъпващите заявления по чл.410 и чл.417 от ГПК. Да се изчака определен период от време и тогава да се прецени от ефекта на тези изменения след прилагането им и как същите се отразяват на натовареността на съдилищата.

По отношение на общностния съд бих могла да отбележа, че това е структура позната и разпространена предимно в англосаксонската правна система. Принципа на работа на този съд е свързан предимно с прилагането на санкции спрямо виновни лица, като се търси решение на проблемите, които тези лица са създали със своето противоправно поведение, с което увреждат конкретна общност. Този съд разглежда казуси при които за извършено престъпление, за което се предвижда наказание „лишаване от свобода“, до 1 година, като се търси не само налагането на наказание, но се набляга на причините и предпоставките, които са довели до извършването на противоправни прояви. В този смисъл при решаването на казусите съществуват механизми виновните лица да се насочат към различни програми, обучения и лечения, като допълнително се прилагат и мерки, насочени към уязвими групи от обществото- малолетни и непълнолетни с криминални прояви, жертви на домашно насилие и пр.

Концепцията на общностния съд има своето място и очевидно е дала в годините положителни резултати в световен мащаб и предимно в САЩ, чрез създадената мрежа от такива съдилища, предвиждайки използването на мерки, различни от класическата наказателна репресия и използвайки механизми, чрез които да се отстраняват предпоставките на определени социални напрежения, а не толкова техните проявления и се намали броя на извършваните престъпления. От друга страна обаче съдебната система в България е така устроена и регламентирана, че в действащото законодателство не са предвидени подобни възможности и прилагане на подобни мерки. При извършено престъпление независимо от неговия вид се предвижда и съответното наказание в НК, а други са и принципите на които е устроена съдебната ни система. Предприемането на мерки, насочени към уязвими групи от обществото- малолетни и непълнолетни с криминални прояви, жертви на домашно насилие и др. по действащото законодателство е възложено на други органи, които са в системата на изпълнителната власт, като техните правомощия не следва да бъдат смесвани с тези на органите на съдебната власт. В този смисъл прилагането на подходящи мерки по отношение на уязвими групи от обществото би могло да се реализира чрез подобряване на взаимодействието на тези органи чрез участието им в съвместни проекти.

В заключение считам, че дори и при по-висока ангажираност на съдиите в живота на дадена общност концепцията за общностния съд не би могла да бъде алтернатива за преформатиране на съдебната карта.

3. Проблемът с неравномерната натовареност е повсеместен и все още не е намерена формулата, чрез която да се постигне баланс между отделните съдебни райони. Какви са вашите виждания за въвеждане на инструменти /от нормативен и организационен характер/ за постигане на по-равномерна натовареност между органите на съдебната власт и отделните магистрати?

ОТГОВОР:

Поставеният въпрос не е нов и винаги стои на дневен ред при анализирането на работата на всеки орган на съдебната власт и в частност на съдилищата. Натовареността има различни проявления свързани както с натовареността на магистратите в отделен съд, така и с натовареността на отделни, равни по степен съдилища от различни съдебни райони.

Натовареността на съдиите се измерва както от броя разпределени, разгледани дела и свършени дела за определен срок, така и от фактичката и правна сложност на тези дела.

Първоначално натовареността на съдилищата бе измервана чрез Системата за изчисляване на натовареността на съдилищата (СИНС), чрез което средство се определяше натовареността, като се отчитаха спецификите на всяко едно дело. В зависимост от тези особености се поставяше и различен коефициент, който определяше трудността и необходимото време за разглеждане на делото. СИНС прилагаше според статистическите кодове на всяко дело групата и коефициента на тежест, определени в Правила за оценка и натовареност на съдиите. В Окръжен съд-Хасково коригиращите коефициенти се прилагат въз основа на попълвани от магистратите бланки-образци. Макар и не в пълна степен системата да отчита усложненията, които могат да възникнат при разглеждането на делата, с обособяването на отделни групи съдебни дела /Напр. дела с предмет искове за произход, запрещение, осиновяване; дела по ЗОНПИ, дела по несъстоятелност; дела с предмет престъплението контрабанда в особено големи размери; дела за данъчни престъпления/ се постига равномерно разпределение на постъпващите дела в съда между отделните магистрати, като се отчита фактичката и правна сложност на делото.

Към настоящия момент тази натовареност на съдилищата и отделните магистрати се отчита чрез Единната информационна система на съдилищата/ЕИСС/, макар че при първоначалното ѝ въвеждане такова отчитане бе невъзможно. След извършването на редица действия по подобряване на програмата, предприети от Информационно обслужване отчитането чрез ЕИСС към момента дава обективна представа за натовареността на органите на съдебната власт и на отделните магистрати.

Предвид изложеното по-горе считам, че равномерната натовареност между отделните магистрати във всеки отделен орган на съдебната власт би могла да бъде постигната чрез обособяването на отделни групи дела според техния предмет, които ще се разпределят между съдиите при отчитане на фактичката и правната им сложност. Такова групиране на делата е дало своите положителни резултати при отчитане на натовареността на съдиите в Окръжен съд-Хасково, поради което следва да продължи да се прилага като добра практика.

По отношение на натовареността между съдилищата по нива, след задълбочен и обстоен анализ следва да се осигури съответстваща на нуждите кадрова обезпеченост: съответно закриване на щатове в ниско натоварени съдилища и разкриване на такива във високонатоварените съдилища. За положително намирам и

въведеното с измененията на ГПК централизирано разпределение на заповедните производства, поради което считам, че с това законодателно изменение вече са въведени нормативни инструменти за избягване на неравномерната натовареност между съдилищата от едно и също ниво. Добро решение е и въвеждането на специална местна подсъдност по настоящия адрес на потребителите, изборната подсъдност по исковете за обезщетения по КЗ.

4. Една от широко дискутираните теми в съдийските среди е тази за възнагражденията и начина на определянето им. Какво е Вашето мнение по въпроса- смятате ли, че разликата във възнагражденията между инстанциите е прекомерна? Необходимо ли е законово закрепване на критериите за определяне на възнагражденията на всички нива в системата, а не само на т.нар. "Трима големи"?

ОТГОВОР:

Всеки магистрат следва да получава достойно и справедливо възнаграждение за извършената работа, което е гаранция за неговата обективност, безпристрастност и независимост, а от друга страна е и начин за преодоляване на корупционните влияния в съдебната система.

В ЗСВ е уреден начина за формиране на възнагражденията на магистратите от най-високо и най-ниско ниво, докато възнагражденията на останалите магистрати се определят от Пленума на ВСС.

Намирам за необходимо законово да бъде закрепен критерия за определяне на възнагражденията на магистратите от всички нива в системата, с ясни и точни правила. Считам, че следва да има разлика във възнагражденията между инстанциите, която разлика следва да бъде запазена. Наличието на такава разлика е и стимул за кариерно израстване на магистратите. За да не става разликата във възнагражденията все по-голяма може да се предвиди фиксиран процент във възнагражденията между отделните нива и по този начин ще се попречи на нарастването на разликата в отделните нива при всяко актуализиране. Какъв /какви ще бъдат тези проценти е въпрос за преценка и съответни изчисления, в каквато връзка са необходими законодателни промени в ЗСВ или приемането на методика в посочения смисъл от ВСС.

5. Какво е вашето мнение за Единната информационна система на съдилищата?

ОТГОВОР:

Единната информационна система на съдилищата /ЕИСС/ представлява система за управление на съдебните дела и е стъпка напред към преминаването към електронно правосъдие. Първоначално системата бе въведена пилотно, а в последствие поетапно въведена във всички съдилища с изключение на административните и Върховния административен съд. От края на септември 2022 г. и Върховният касационен съд възобнови работа със системата, след оптимизиране на функционалностите ѝ в съответствие със спецификата на работата на ВКС.

ЕИСС обхваща всички процеси за управление на съдебни дела в съдилищата. С прилагането ѝ вече са унифицирани работните процеси в съдебната система като са въведени единни правила при управление на делата, което позволява оптимизиране на работния процес и повишава ефективността на магистратите и съдебните служители, предоставяйки възможности за отдалечена работа през защитен канал, достъпен чрез квалифициран електронен подпис (КЕП). Чрез въвеждането ѝ се осигурява прозрачност, публичност и проследимост при управление на съдебните дела, като се дава възможност делата да се проследяват в реално време отразявайки цялостния процес по

управлението им – иницииране на дело, случайно разпределение на съдия-докладчик и членове на съдебен състав, провеждане на съдебни заседания, постановяване и обезличаване на актовете, съдебна статистика, натовареност на съдиите, финансово управление на делата, управление на дейността по призоваване и др. Разширен е и обхвата на документите, които се публикуват за гражданите и адвокатите в Единния портал за електронно правосъдие (ЕПЕП), като има възможност са се публикуват документите по всяко дело, а всички дела, образувани в ЕИСС, имат своята електронна папка в портала, което от своя страна дава възможност на всички страни, граждани и адвокати да имат достъп до своите дела, без да е необходимо да посещават физически сградата на съответния съд. ЕИСС е интегрирана и с Единната електронна система за правна помощ на Националното бюро за правна помощ (НБПП), което позволява бързо и лесно разпределяне на служебните защитници по делата. Създаден е и Единен регистър на съдебните заседатели (ЕРСЗ), който осигурява прозрачност и проследимост на процеса по избора на съдебните заседатели.

Независимо от обстоятелството, че при първоначалното ѝ внедряване бяха констатирани множество недостатъци във функционирането, в процеса на работа по-голяма част от тези недостатъци бяха отстранени. ЕИСС непрекъснато се усъвършенства и в момента, но категорично тази система подпомага ефективното осъществяване на правораздавателната дейност.

6. 48-то НС прие окончателно измененията и допълненията в Закона за медиацията и ГПК, с които се въвежда задължителна процедура по медиация по някои видове граждански и търговски дела. Какво е мнението ви за задължителната процедура по медиация по висящи съдебни дела?

ОТГОВОР:

След приемане на измененията и допълненията в Закона за медиацията е предвидена задължителна медиацията по висящи съдебни дела като по този начин страните да намерят най-добро решение на спора си, чрез установяване на причините които са го породили и установяване на интересите им. Прилагането на процедурата по медиация по висящи дела и участието на юристи-медиатори в процедурата е гаранция за правилната преценка на правната страна на спора и формулирането на бъдещо споразумение. Независимо дали медиацията е призната като по-добрата възможност за решаване на спора със закон считам, че срещата с медиатора би бил логичен избор за осмисляне на съдебната процедура като крайно средство за разрешаване на правни спорове. Изразявам положително становище по отношение на въведената задължителната медиация по висящи дела, която считам че ще има положителен ефект за разрешаването на споровете по взаимно съгласие още повече, че съдиите по принцип имаме възможност по делата да подпомогнем страните да преодолеят притесненията си, да видят смисъла на процедурата по медиация, за да могат да извлекат максимална полза от нея. Задължителната медиация, ще осигури и гаранция за качество и достъпност на процедурата още повече, че същата ще се провежда в специални центрове към съдилищата, а медиатори по висящи съдебни спорове могат да са само юристи.

7. През 2016г. в ЗСВ бяха приети промени, които закрепиха законово определени параметри на съдийското самоуправление. Вече изминаха повече от 5 години от действието на тези текстове. Какво е вашето мнение за приложението им на практика? Как се реализира съдийското самоуправление в съда, в който правораздавате?

ОТГОВОР:

Считам, че въведеното в ЗСВ съдийското самоуправление, в параметрите, в които същото е регламентирано, се прилага на практика особено в случаите при задължителното изслушване на кандидатите за административни ръководители на съдилищата и при даване на становище относно предложените от административния ръководител заместници, което не е без значение за ефективното управление на съда. Добра практика е провеждането на общи събрания и обсъждането на въпроси, които не са от изключителната компетентност на общото събрание, тъй като по този начин се дава възможност на всички съдии да участват в организационните процеси, съпътстващи управлението на съда. По този начин съответния административен ръководител получава информация и добива представа относно това какво мислят съдиите от съответния съд при вземането на важни управленски решения, които касаят работата на съда или са свързани с пряката правораздавателна дейност. Именно общото събрание е и мястото на което могат да се чуят различни мнения, да се защитят различни позиции, да се дискутира. Съдийското самоуправление в Окръжен съд-Хасково се реализира чрез провеждането на Общи събрания на съдиите, на които се обсъждат както важни проблеми в организацията на работа и необходимостта от промени в тази организация, но се изразяват и становища по проблематика касаеща изцяло функционирането на съдебната система. Ето защо и в концепцията си съм отразила, че ще се стремя към усъвършенстване на съдийското самоуправление, като включа съдиите в обсъждането на въпроси по организацията на работа в съда, макар и решаването им да не е от компетентността на общото събрание, тъй като винаги съм считала, че именно екипната работа е двигателят за усъвършенстване на постигнатото. Усъвършенстването на съдийското самоуправление е и средство за подобряване на организацията и качеството на правораздавателния процес.

8. През изминалата година определени събития в един съд в страната доведоха до това 187 магистрати от страната на всички нива в съдебната система да изразят подкрепата си за свой колега чрез подписка, внесена в Съдийската колегия на ВСС. Какво е вашето отношение-в качеството ви на кандидат за мандат като административен ръководител на съд, по въпроса за правомощията на един административен ръководител по отношение на един редови съдия откъм прилагане на дисциплинарни мерки? По конкретно- следва ли например към съдиите да се прилагат всички състави на дисциплинарни нарушения, включени в чл.187 от КТ от страна на административния ръководител на съда /което лице не е работодател на тези съдии/? И по общо- къде е границата, която отделя реализирането на дисциплинарната отговорност на магистратите от произвола и административния натиск от страна на административния ръководител?

ОТГОВОР:

Административните ръководители на съдилищата имат правомощието да осъществяват дисциплинарни производства и да налагат наказания в изрично уредени хипотези регламентираны в ЗСВ. Административният ръководител наблюдава изпълнението на служебните задължения от магистратите относно движението на делата, сръчността на изготвяне на съдебните актове и организацията на работата им. Дисциплинарните нарушения извършени от магистрат са виновно неизпълнение на служебните задължения и нахърняване на престижа на съдебната власт, а наказанията които могат да бъдат налагани за извършените дисциплинарни нарушения са изрично изброени. Дисциплинарните правомощия предполагат изключително голяма отговорност към осъществяването на дисциплинарни процедури спрямо колеги от съда.

След изчерпване на всички възможни действия за преодоляване на констатирани нарушения от редови съдия свързани с виновно неизпълнение на служебните задължения или накърняване престижа на съдебната власт и след установяването им по надлежния ред бих предприела дисциплинарни мерки, тъй като това е и една от функциите, които са възложени на административните ръководители на съдилищата в рамките на правомощията регламентирани в ЗСВ. При наличието на постъпили сигнали, жалби, молби на граждани, държавни органи и длъжностни лица срещу определен съдия ще следва да започна проверка за установяване на съответното дисциплинарно нарушение и всички факти и обстоятелства, които имат значение при преценка реализацията на дисциплинарната отговорност. Тази проверка е необходима, тъй като непредприемането ѝ би могло да окаже негативно въздействие на мотивацията на останалите съдии, както и да доведе до засягане на правата на страните по делата, като формира негативно отношение към съда като цяло. След оценка на събраните данни ще извърша и преценка да се образува дисциплинарно производство или да внесе предложение за образуване на дисциплинарно производство, да прекрати проверката или да наложи дисциплинарно наказание, такова каквото е предвидено в ЗСВ.

По отношение на съдиите намирам, че са неприложими всички състави на дисциплинарните нарушения, посочени в чл.187 от КТ от страна на административния ръководител на съда, тъй като същият не е работодател на магистратите. Магистратите не са и страни по трудово правоотношение, като техните правомощия възникват във връзка с функциите им по упражняване на съдебната власт. От друга страна при започнала проверка за установяване на признаците на съответно дисциплинарно нарушение и при преценка реализацията на дисциплинарната отговорност административния ръководител е ограничен в правомощията си, тъй като съгласно разпоредбите на ЗСВ може да наложи само наказание „забележка“ или да обърне внимание.

След като актовете на административните ръководители на съдилищата подлежат на съдебен контрол не би следвало да е налице административен произвол. Считам, че границата, която отделя реализирането на дисциплинарната отговорност на магистратите от произвола и административния натиск от страна на административния ръководител се намира там където свършва обективната преценка на този ръководител и се излиза от законоустановената процедура по установяване на дисциплинарното нарушение и налагане на дисциплинарното наказание.

9. Какво мислите за разделянето на Кодекса за етично поведение на Българските магистрати на два отделни - за съдиите и за прокурорите и следователите?

ОТГОВОР:

Въпросът може би е свързан с внесената законопроект за изменение на Закона за съдебната власт /ЗСВ/ гласуван на първо четене от парламента през месец януари 2023 г. касаещ промени, свързани с укрепване на институционалния капацитет на Инспектората към ВСС, предвиждането на правомощия на двете колегии на Висшия съдебен съвет /ВСС/ поотделно да приемат кодекси за етично поведение, съответно Кодекс за етично поведение на българските съдии и Кодекс за етично поведение на българските прокурори и следователи. Ако този законопроект бъде приет за второ четене разделянето на Кодекса за етично поведение на Българските магистрати на два отделни-за съдиите и за прокурорите и следователите ще стане факт.Изразявам положително становище за разделянето на двата кодекса, тъй като това ще отчете спецификите в дейността на съдиите, прокурорите и следователите и съответно

качествата които следва да притежават и поведението, което дължат във връзка с осъществяването на своята работа, а и извън нея.

Въпрос към Милена Дечева

В концепцията си обръщате сериозно внимание на прозрачността и ефективността на правосъдието, както и на повишаване на общественото доверие в работата на съда. В тази връзка правени ли са анкети за удовлетвореност на граждани и ЮЛ от работата на съда? Ако не са - как гледате на подобна дейност? Получавани ли са и съда предложения и сигнали и имало ли е реакции по тях?

ОТГОВОР:

В Окръжен съд Хасково не са правени анкети за удовлетвореност на граждани и ЮЛ от работата на съда. Такава възможност бе предвидена на старата интернет страница на съда, на която бе публикувана и анкета даваща възможност на граждани и ЮЛ да отговорят на въпроси: дали делата се разглеждат в разумни срокове, отлагат ли се делата често, кои са основните причини за отлагане на делата, по чия вина се отлагат делата и какъв е разумния срок за насрочване на ново съдебно заседание. Поради липса на интерес от попълването на такива анкети от страна на посетителите на интернет страницата на съда не е бил правен анализ и обобщаване на резултатите от проведеното проучване.

Възможност за попълване на анкети е предоставена и на новата интернет страницата на съда, която е унифицирана за всички съдилища, в раздел „Обратна връзка“, но към момента такава няма публикувана. В същия раздел е налична електронна кутия за предложения и сигнали, но такива не са постъпвали.

В изпълнение на решение на Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет по протокол №8 от 07.03.2023г. във връзка с провеждане на проучване в рамките на проект „Независимост, отчетност и качество на правосъдието“ за 2022-2023г. на Европейската мрежа на съдебните съвети сред потребителите на съдилищата в деловодствата на Окръжен съд Хасково са предоставени „Въпросници за провеждане на проучване сред потребителите на съдилищата в Република България“. Сроктът за проучването е два месеца в периода от 15.03.2023г. до 15.05.2023г. и след изтичането му предстои обобщаване на резултатите и изпращане на същите до дирекция „Международна дейност и протокол“ в администрацията на ВСС.

Прозрачността, ефективността и повишаване на общественото доверие в работата на съда са свързани с предоставянето на възможност на граждани и ЮЛ да възприемат вътрешноорганизационните процеси, което следва да се осъществи и чрез поддържането и актуализирането на интернет страницата на Окръжен съд Хасково. В тази връзка считам, че публикуването на анкета с подходящи въпроси касаещи организацията на работа в съда би имала положителен ефект.

По електронен път в Окръжен съд - Хасково не са постъпвали предложения и сигнали, каквато възможност е предоставена на интернет страницата на съда. Сигнали са постъпвали на регистратурата на съда, на хартиен носител и по същите винаги е имало своевременно произнасяне от административния ръководител, председател на съда или от неговите заместници, когато това им е било възложено.

С уважение:

/М. Дечева/

05.05.2023г.
Гр.Хасково